

Monumentnummer*: 513872

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 oktober 2000
Kadaster deel/nr: 20530/19

*Monumentnaam***

v.m. Kant. Holland Amerika Lijn

*Woonplaats**

Rotterdam

*Gemeente**

Rotterdam

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Koninginnenhoofd
Wilhelminakade

*Nr**

1
88

*Toev.**

*Postcode**

3072 AD
3072 AR

*Woonplaats**

Rotterdam
Rotterdam

Situering

Locatie

Kop van Zuid
Kop van Zuid

*Kadastrale gemeente**

ROTTERDAM 5E AFD. (P,Q,V)

*Sectie**

P

*Kad. object**

2231

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding:

In 1901 op de kop van de Wilhelminapier gebouwd KANTOORGEBOUW in overgangsarchitectuur voor de Rotterdamse scheepvaartmaatschappij 'Holland-Amerika Lijn', ontworpen door J. Muller en C.M. Droogleever Fortuyn. Het kantoor werd respectievelijk in 1908, 1916 en 1920 uitgebreid en verbouwd naar ontwerp van J. Muller en C.B. van der Tak. De Holland-Amerika Lijn heeft een belangrijke rol gespeeld in de emigratiegeschiedenis. Vanaf de Wilhelminapier, de laatste halte op het Europese continent, vertrokken velen naar "het beloofde land", Amerika.

N.B. In 1993 werd het kantoorpand (intern) heringericht voor een functie als "Hotel New York".

Omschrijving:

Het kantoor, bestaande uit een souterrain en drie bouwlagen op een bijna vierkant grondplan en onder een (grotendeels) plat dak, is gerealiseerd in vier bouwfases. Van het vrij eenvoudige kantoorgebouw dat in 1901 werd gebouwd, resteert alleen nog de noordgevel die het middendeel vormt van de huidige gevel. In 1908 werd aan de

oostzijde een magazijnpand toegevoegd. In 1916 vond aan de noordzijde de volgende uitbreiding plaats waarbij het pand de achtkantige toren kreeg, met een vierzijdig koperen koepeldak. Het dak draagt op alle vier zijden een wijzerplaat en heeft als bekroning een vlaggemast. In 1920 kreeg het gebouw het nieuwe, huidige front aan de westzijde. Tevens werd hierbij de zuidelijke, in 1917 aangevangen toren voltooid, naar het voorbeeld van de noordelijke toren. Hier werden op de vier zijden van het koepeldak windwijzers aangebracht en in de spits een windvaan in de vorm van een zeilschip. Op het front van de nieuwe voorgevel kwam groots in goudkleurige letters de naam 'Holland-Amerika Lijn' te staan. Bij de verschillende uitbreidingen is zoveel mogelijk gestreefd naar het bewaren van de eenheid door de consequente toepassing van dezelfde (rode) baksteen boven een (doorlopende) natuurstenen plint, het gebruik van natuurstenen detailleringen, en het handhaven van de ondergrens van de vensters op de begane grond. Alle vensters zijn rechthoekig, doch de vensterdetailering varieert per bouwdeel. De vensters van het onderste gedeelte aan de noordzijde hebben ijzeren spijlen en lateien, die van het magazijn aan de oostzijde alleen ijzeren lateien en in het jongste gedeelte bevinden zich houten vensterkozijnen. In de decoratie van de uitbreidingen toont zich de invloed van de Jugendstil. In het midden van de (westelijke) voorgevel bevindt zich de hoofdingang: een uitbouw waarin aan weerszijden, dwars, een dubbele deur onder een houten luifel. Beide deurpartijen zijn bereikbaar via natuurstenen trappen. Voor de ingang een smeedijzeren sierlantaarn. Aan weerszijden van de ingang op de begane grond vier smalle hoge vensters met bovenlichten. Op de eerste verdieping drie driezijdige erkers met in ieder vlak een venster. De middelste erker wordt ondersteund door de ingangspartij. De erkers aan weerszijden hiervan worden getorst door natuurstenen consoles in de vorm van havenarbeiders. Boven de erkers bevinden zich balkons voor de tweede verdieping. In de gevel per balkon een deur met aan weerszijden twee vensters. De gevel eindigt, boven de goudkleurige belettering 'Holland-Amerika Lijn' met drie naast elkaar gelegen natuurstenen topgevels met wapenschilden. De hoeken van de voorgevel zijn afgeschuind en conform de voorgevel ingedeeld. Alleen herhaalt zich het motief van de topgevels zich hier in reliëf op een rechte gevelbeëindiging. Op de muurvlakken aan weerszijden van de erkers van deze afgeschuinde hoeken bevinden zich reliëfs met ieder de naam van een werelddeel en twee figuren afkomstig uit het betreffende werelddeel. Voorts beeldhouwwerk verwijzend naar de scheepvaart boven de noordelijke zij-ingang (met stoomschip, anker, hermesstaf en stadsgezichten op Rotterdam en New York). De zij- en achtergevels zijn sober gedetailleerd met per verdieping in stroken geplaatste rechthoekige vensters met bovenlichten. De ingangstraveeën in de zijgevels worden bekroond met een topgevel. Op de oostelijke gevelhelften van de zijgevels staat bovenaan de gevel in gouden belettering "Holland-Amerika Lijn". De vensters van de bovenste twee verdiepingen in de achtergevel zijn getoogd. Het gebouw is sober doch zeer degelijk uitgevoerd. De constructie is van gietijzer en bestaat uit kolommen en hoofdbinten. De vloer bestaat uit gebinten en vloerdelen. Het trapportaal- en het kelderplafond zijn opgebouwd uit gemetselde gewelfjes tussen de ijzeren gebinten. De fundering bestaat uit een dubbele rij palen. Het interieur kent een even degelijke afwerking als het exterieur. De benedenverdieping bestond oorspronkelijk uit een grote 6 m hoge hal, gedragen door gietijzeren zuilen en met een marmeren vloer. In het trappenhuis een gietijzeren balustrade met bladornamenten en wit geglaazuurde tegels. Op de overloop van de tweede verdieping witte bepleistering met trompe-l'oeil effect. De directiekamers op de eerste verdieping hebben rijk met tapijt beklede vloeren, mahonie-, noten- of palissanderhouten lambrizingen, fraaie plafonnières en kroonluchters.

Waardering:

Plastisch, rijk gedetailleerd kantoorgebouw van de Holland-Amerika Lijn, uit het begin van de twintigste eeuw, van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde, alsook van grote situationele en stedenbouwkundige waarde door de markante situering op de kop van de Wilhelminapier, benadrukt door het dubbele

torensilhouet.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Kantoorgebouw